

τί έντύπωση πού μοῦκανε κείνο τὸ διήγημα ! Τὸ διάβασα πέρσι, πρὶ φύγῳ ἀπὸ τὸ σπίτι μου,—πρώτῃ χρονίᾳ φέτος πού βρίσκουμαι στὴ Μόσχα—καὶ παιδί ἀκόμα, πού καλὰ καλὰ δὲν καταλάβαινα τί πρῶτα εἶναι ἡ ζωὴ—ἀγκαλὰ κι' ἀκόμα δὲν πολυκαταλαβαίνω.

»Τὸ διήγημα μοῦ ἀνοίξε καινούριους κόσμους—κατάλαβα γιατί οἱ μορφωμένοι ἄνθρωποι πού μποροῦν, ἢ πιστεύουν πὼς μποροῦνε νὰ ξεχωρίσουν τὸ Καλὸ ἀπὸ τὸ Κακό, πηγαίνουν κι' ἀλλήλοσκοτώνονται... Εἶναι μιὰ τρέλλα, μιὰ ἐπιδημία τοῦ «Κόκκινου Γέλιου». Καὶ τώρα πού βλέπω ἀδέρφια νὰ σκοτώνουν ἀδέρφια, πατέρες νὰ σκοτώνουν παιδιά... ἄντρες, γυναῖκες, παιδιά, μαννάδες... καταλαβαίνω πὼς τοὺς ἔχει πιάσει ὅλους τὸ «Κόκκινον Γέλιο», καὶ φοβάμαι, μὴ γελάσετε, φοβάμαι ὅχι πιά τὸ βόλι καὶ τὸ σπαθί, μὰ φοβάμαι κεῖνο τὸ πελώριο κεφάλι μὲ τὸ κατακόκκινον πρόσωπο καὶ τὸ ὀλάνοχιτο καὶ ὀλοκόκκινον στόμα πού γελάει, ὅλο γελάει, ὅλο γελάει...

Ξάφνου ἡ σιωπὴ ταράχτηκε ἀπὸ ἓνα στεγνόν, μὰ κοντινὸ κρότο... Τουφεκιά... Πεταχτήκαμε ὅλα τὰ παιδιά, ἔτοιμοι. Κεῖ κάτου στὸ δρόμο, μέσα στὸ σταχτὶ φῶς πού πιά ἄρχισε νὰ τρυπάει τὴ νύχτα, φάνηκε μιὰ σκιά πούτρεχε πρὸς τὸ μέρος μας. Πίσω ἀπὸ τὸ σπίτι, πούτανε κρυμμένοι οἱ Κοζάκοι, λάμπανε τρία τέσσερα φωτάκια κι' ἀκουστήκανε τρεῖς τέσσερες τουφεκιές μαζί. Ἡ σκιά σήκωσε τὰ χέρια της σὰν ἄνθρωπος πού γλιστράει ἀπάνου στὸν πάγο καὶ θέλει νὰ κρατήσῃ τὴν ἰσορροπία, κ' ἔπειτα ἔπεσε χάμου. Ὡσπὺν νὰ πετάξῃ ὁ γιατρός τὸ τσιγάρο του καὶ νὰ πάροῦμε μεις τὰ χρειαζόμενα, τὸ κορίτσι ἔτρεχε πρὸς τὸ μέρος τοῦ χτυπημένου, κι' ὅταν ἔφτασε κοντὰ του γύρισε καὶ μᾶς φώναξε :

—Γλήγορα, γλήγορα... ζεῖ ἀκόμα !

Πεταχτήκαμε κ' οἱ πέντε. Μπροστὰ ὁ γιατρός, πίσω του ἐγώ. Ξάφνου πάλι κάτι ἀστραψε μπροστὰ μου, κάτι ξεστὸ χλίανε τὸ πρόσωπό μου, κάτι σὰ δυὸ μεγάλες μύγες μὲ παράξενη βουὴ περάσανε δίπλα ἀπ' τ' αὐτιά μου... Ὁ γιατρός σταμάτησε σ' ἓνα δεύτερο μαῦρο λεκέ πού φαινότανε πάνου στ' ἄσπρο χιόνι.

—Οἱ ἄνθρωποι ! Τὴ σκοτώσανε !... φώναξε καὶ σηκώθηκε νὰ πᾶι στὸν ἄλλο λεκέ, στὴ σκιά δηλαδή πού εἶδαμε κ' ἔπεσε.

Εἴταν ἐργατὴς, ὅς εἰκοσιπέντε χρονῶνε, λαθωμένος στὴ ράχη λαφριά λαθωματιά. Δυὸ ἀπὸ τοὺς συντρόφους μας τὸν ξαπλώσανε στὸ φορεῖο. Ἐγώ, ὁ γιατρός κι' ὁ ἄλλος γυρίσαμε στὴ σκοτωμένη συντρόφισσά μας.

Εἴταν πεσμένη τάνασκελα καὶ τὰ μεγάλα της ὀλόγυλανα μάτια ἀνοιχτά, εἴτανε γυρισμένα μὲ κάποια φοβικὴ πρὸς τὸν οὐρανόν, μέσ' στὸ σταχτερό φῶς τῆς ἡμέρας πού χάραζε πιά στὰ γερά. Ὁ γιατρός τὴν ἀναποδογύρισε γιὰ νὰ βρεῖ τὴ λαθωματιά. Στ' ἄριστερό πλευρὸν ἢ ἑκατέρωσ της εἴταν ὀγρή, δίπλα τὸ χιόνι μαυρισμένο—γιατὶ στὰ χαράματα μαῦρο ἔδειχνε τὸ αἷμα πάνου στὸ χιόνι.

Μᾶς ξυγώσανε κ' οἱ ἄλλοι συντρόφοι μὲ τὸ λαθωμένο κι' ἀκουπήσανε καταγῆς τὸ φορεῖο. Ὅλοι μας γονάτισαμε γύρω στὸ κορίτσι. Κανεὶς δὲ μιλοῦσε. Μόνο ὁ γιατρός ἔβγαλε τὸ καπέλλο του, προσκύνησε τὸ πῶμα καὶ φίλησε τὸ παιδιακήσιο προσωπάκι στὸ κούτελο. Ἐπειτα ἡ σειρὰ μας, δὲτι ἔκανε ὁ γιατρός.

Τὴ σηκώσαμε καὶ τὴν ξαπλώσαμε στὸ δεύτερο φορεῖο, κι' ὁ γιατρός τῆς ἔκλεισε τὰ μάτια καὶ τῆς σκέπασε τὸ πρόσωπο μὲ τὸ μαντήλι του. Ἐγώ κι' ἓνας ἀπὸ τοὺς συμμαθητὲς τῆς σηκώσαμε τὸ φορεῖο, κ' οἱ ἄλλοι δυὸ σηκώσανε τ' ἄλλο φορεῖο μὲ τὸ λαθωμένο τους. Ἀπὸ πίσω ἐρχότανε ὁ γιατρός.

Καὶ σὰ στερεὴ τιμὴ στ' ἀδικοσκοτωμένο κορίτσι, οἱ Κοζάκοι πούτανε κρυμμένοι πίσω ἀπὸ τὸν τοῖχο, μᾶς ῥήξανε καταπάνου μας τρία βόλια, χωρὶς νὰ μᾶς ἀγγίξουνε αὐτὴ τὴ φορὰ.

Ἡ μικρὴ μας συντροφιά, μέσα στὴ σιωπὴ καὶ στὴν ἐρημιὰ τῆς αὐγούλας, σιγὰ σιγὰ βάδιζε πρὸς τὸ νοσοκομεῖο.

Ἐγὼ κεῖ πού σήκωνα τὸ φορεῖο κοίταζα, ὅλο κοίταζα, τὸ μαντηλοσκεπασμένο κεφαλάκι καὶ τῶβλεπα πὼς μεγάλωνε, μεγάλωνε ὅσο ποῦγινε πὶὸ μεγάλο κι' ἀπὸ τὸ φεγγάρι κι' ἀπὸ τὴ γῆς ὀλάκαιρη, καὶ τὸ πελώριο στόμα του πὼς ἀνοίγε, ὅλο κι' ἀνοίγε, καὶ ζωγράφιζε πάνου του τὸ «Κόκκινον Γέλιο».

Κ' αἰστάνθηκα πὼς μέσα μου ξυπνοῦσε ἓνα μῖσος πού μοῦσφιγγε τὸ λαιμό, πού μ' ἔπνιγε....

Μόσχα 18 τοῦ Δεκεμβρίου. 1905

ΜΙΧ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ

Τὸ πὼς ξεκίνησε, πού πᾶι ; οὔτε κι' αὐτὸς δὲν ξέρει.
σέ ποιὶ ἀκρογῶλια θὰ βρεθῇ. σέ ποιὶ θ' ἀράξῃ μέρη
Βίωμα ἀκυβέρνητη τραβᾶι. ὅπου τὴν πᾶι τ' ἀγέρι.

Κ' ἡ ψεύτρα ἡ πλάση τὸν γελάει· μαγεῦτρα, ξελονιάστρα!
Βλέπει παλάτια στοὺς βυθοὺς καὶ μαγεμένα κῆστρα.
Βρίσκει ψυχὴ στὰ λούλουδα· κι' ὅλο μιλεῖ μὲ τ' ἄστρα.

Τ' ἀνέγγιχτο· τ' ἀθώρητο μὲ μυῖς μπροστὰ του φέγγε
Ὁ ἓνας γιὰ μάγο τὸν θεωρεῖ, κι' ὁ ἄλλος τρελλὸ τὸν παίρνει
Κι' ὅμως θεορίζουνε κρυφά : ὅτι ὁ τρελλὸς τοὺς σπέρνει.

Μ' ἓνα ἔνειρο γεννήθηκε· θέλει νὰ τὸ ἀναστήσῃ
κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ τ' ἀναζητᾶι σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση
Μὰ ὅλο μακραίνει τ' ὄνειρο, θαμπώνει. ὥς πού νι σβύσῃ.

Ἀητὸς πού παίρνει πέταμα στὰ ὕψη τ' ἀπαρθένα
καὶ μὲς τ' ἀστραποπέλεκτο· κ' ἡ μοῖρα του εἶναι—ὀϊμένα—
νι πέφτει κάτω μὲτ' ὀφρὶ μὲ τὰ φτερά σπαταμένα.

Σύρα. Μᾶϊος.

ΛΑΥΡΑΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΣΤΟΝ ΠΟΡΦΥΡΑ

Σὰν κοροντιάλε οἱ στίχοι του μὲ τὴ σταλαγματιά.
Θεὲ μου ! Τί ταιγκουνιά !
Καὶ τώρα τ' ἀποφάσισε βιβλίο νὰ τοὺς βγάλῃ.
Χριστέ μου ! Τί σπατάλῃ !

ΣΤΟ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ

Μέσ' στῶν Ἀρχαίων τὰ χαρτιά κι' ἂν ρέβης καὶ σκο-
(νίξεσαι,
Βουτᾶς στῶν νέων τίς ρεβύ, δροσίξεις καὶ δροσίξε-
(σαι.

ΑΠΟΚΑΥΚΟΣ